

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel M¼d¼rl¼Đ¼

Sayı : E-56020453-610-1685-7057/9786
Konu : Yazılı soru önergesi

19/09/2025

T¼RKIYE B¼Y¼K MİLLET MECLİSİ BAŐKANLIĐINA

7/19393
6254

İlgi: Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 25/11/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1535553 sayılı yazı.

İlgi yazınız ekinde alınan, Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/19393 Esas Nolu soru önergesine ilişkin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Yılmaz TUNÇ
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (1 adet)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

Sayı : E-56020453-610-1685-7056/9785
Konu : Yazılı soru önergesi

13.09.2024

Sayın Nevroz UYSAL ASLAN
Şırnak Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/19393 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun;

A) "Hükümlülerin Nakilleri" başlıklı Dokuzuncu Bölümünün "Kendi istekleri ile nakil" kenar başlıklı 54. maddesinin birinci fıkrasında, hükümlülerin kendi istekleri ile buldukları kurumdan başka kurumlara nakledilebilmeleri için; gitmek istedikleri kurumlardan durumlarına uygun en az üç yeri belirten bir dilekçe vermeleri, çocuk hükümlüler ile maddi durumunun yetersiz olduğunu belgelendiren hükümlüler hariç olmak üzere nakil giderlerini peşin olarak ödemeyi kabul etmeleri, ceza infaz kurumlarında bulunması gereken sürenin üç aydan fazla olması, iyi hâl göstermeleri, disiplin cezası almamış veya kaldırılmış olması, istekte bulunulan kurumda yer, kapsama gücü ve sınıfının uygun bulunması ve tutukevi olmaması, mahkûmiyet sürelerine uygun hükümlülerin barındırıldığı bir kurum olması, daha önce disiplin nedeniyle ayrılmak zorunda kaldıkları kurum olmaması gerektiği; ikinci fıkrasında ise bu hükümlülerin nakledildikleri kurumlarda, eğitim öğretim veya hastalık nedeniyle nakil hariç, bir yıl kalmak zorunda olduğu, çocuklar bakımından bu sürenin altı ay olarak uygulanacağı,

B) "Zorunlu nedenlerle nakil" kenar başlıklı 56. maddesinde, kurumların elverişsiz ve yetersiz kalması, kapsama gücünün aşılması, kullanılamaz hâle gelmesi, asayiş, güvenlik, doğal afet, yangın ve büyük onarım gibi zorunlu nedenlerle başka kurumlara nakledilmeleri gerekli görülen hükümlülerin, yargı çevresi dışında Adalet Bakanlığınca belirlenen ve konularına uygun olan diğer kurumlara nakledilebileceği,

Hükümlerinin yer aldığı malûmlardır.

Ceza infaz mevzuatımızda "sürgün" şeklinde bir uygulama bulunmamakta olup başta zorunlu nakiller olmak üzere, hükümlü ve tutuklular mevzuata uygun olarak buldukları ceza infaz kurumlarından, başka ceza infaz kurumlarına nakledilmektedirler. Hükümlü ve tutukluların sevklerinden önce gerekli sağlık kontrolleri yapılmakta ve güvenlik önlemleri alındıktan sonra nakil işlemleri gerçekleştirilmektedir.

II- 5275 sayılı Kanunun;

A) "Hükümlülerin gözlem ve sınıflandırılması" kenar başlıklı 23. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde, hükümlülerin kişisel özellikleri, bedensel, aklî ve sağlık durumları, suç işlemeyen önceki yaşamları, sosyal çevre ve ilişkileri, sanat ve meslek faaliyetleri, ahlâkî eğilimleri, suça bakış açıları, hükümlülük süreleri ve suç türleri belirlenerek, durumlarına uygun infaz kurumlarına ayrılmaları ve bunlara göre saptanacak infaz ve iyileştirme rejiminin; gözlem, inceleme ve değerlendirme yöntemiyle çalışan gözlem ve sınıflandırma merkezlerinde veya kapalı ceza infaz kurumlarının bu hizmete ayrılan bölümlerinde yapılacağı; hükümlülerin, işledikleri suç tiplerine, gösterdikleri eğilimlere, tutum ve

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

davranışları nedeniyle sıkı gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekip gerekmediğine göre yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarına veya normal güvenlikli ceza infaz kurumlarına veya açık ceza infaz kurumlarına gönderilecekleri,

B) "Hükümlülerin gruplandırılması" kenar başlıklı 24. maddesinin birinci fıkrasında hükümlülerin, ilk defa suç işleyenler, mükerrirler, itiyadî suçlular veya suç işlemeyi meslek edinenler; aklî ve bedensel durumları nedeniyle veya yaşları itibarıyla özel bir infaz rejimine tâbi tutulması gerekenler; tehlike hâli taşıyanlar; terör suçluları ile suç örgütlerine veya çıkar amaçlı suç örgütlerine mensup olan suçlular şeklinde gruplara ayrılacağı; ikinci fıkrasında hükümlülerin ayrıca yaşları, hükümlülük süreleri ve suç türleri itibarıyla da gruplandırılacağı,

C) "Hükümlünün barındırılması ve yatırılması" kenar başlıklı 63. maddesinin üçüncü fıkrasında, kadınların erkeklerle, hükümlülerin tutuklularla, çocukların yetişkinlerle, örgüt veya çıkar amaçlı örgüt suçluları ile terör suçlularının Kanunda sayılan hâller dışında bir araya gelmelerine ve bağlantı kurmalarına izin verilmeyeceği,

Hükümlerinin yer aldığı malûmlarıdır.

Bu kapsamda hükümlü ve tutukluların gözlem, sınıflandırma, gruplandırma ve odalara yerleştirme işlemleri, anılan mevzuat hükümleri doğrultusunda Ceza İnfaz Kurumları İdare ve Gözlem Kurulu kararlarıyla gerçekleştirilmekte olup, bu kararlara karşı yargı yolu açıktır.

III- A) Birleşmiş Milletler Cezaevi Kuralları ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin tavsiye niteliğindeki cezaevi kuralları dikkate alınarak, 2000 yılından itibaren ceza infaz sistemimizde reform niteliğinde çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar sonucunda özellikle ceza infaz kurumlarının fizikî yapısı ve hükümlü rehabilitasyonu alanında çağdaş standartlar yakalanmıştır. Engelli hükümlü ve tutuklu girişi olarak kullanılabilmesi amacıyla, yeni inşa edilen tüm ceza infaz kurumlarında, kurum ana girişindeki boy turnikelerinin bulunduğu yerde göz biyometrisine bağlı 120 santimetre genişlikte bir çelik kapı açılarak bu kapıdan engelli ziyaretçi ve sedye giriş çıkışı sağlanmaktadır.

B) Ceza infaz kurumlarının iki kat üzerine inşa edildiği göz önüne alındığında, havalandırma bölümlerinin giriş katta yer alması nedeniyle tüm engelli tutuklu ve hükümlüler bu bölümlerden yeteri kadar ve rahatlıkla istifade edebilmektedir. Sosyal kullanım alanı üst katlarda olan ceza infaz kurumlarının bir kısmına fiziki imkânlar dâhilinde asansör yaptırılmaktadır. 2000'li yıllardan bu yana uygulanan projeler kapsamında yeni inşa edilen tüm ceza infaz kurumlarında engellilerin kurum içerisindeki yaşamlarının kolaylaştırılması amaçlanmaktadır.

C) Ceza infaz kurumlarında engelli hükümlü ve tutuklu koğuşu yapılarak mahal içindeki tuvalet ve duşlar tekerlekli sandalye kullanımına uygun hale getirilmektedir. Koridorlarda kot farkının olduğu yerlerde ise merdiven yanında engelli rampası yapılarak tekerlekli sandalye kullanan hükümlü ve tutukluların, kapalı ve açık görüş mahallerine daha uygun şartlarda gidebilmeleri sağlanmaktadır.

Ç) Görme engelli hükümlü ve tutuklulara, hak ve yükümlülükleri, disiplin cezaları ve şikâyet usulü konularında genel bilgiler vermek amacıyla Braille Alfabesine göre oluşturulan "Görme Engelli Hükümlü ve Tutuklular İçin Hazırlanan Bilgilendirme Kitapçığı"nın basımı yapılarak tüm ceza infaz kurumlarına gönderilmiş, işitme engelli hükümlü ve tutuklularla iletişimin rahat sağlanması amacıyla infaz ve koruma başmemuru ile infaz ve koruma memurlarına yönelik "İşaret Dili Eğitimi" verilmiştir.

IV- 28/03/2020 tarihli ve 2324 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

Yönetmeliğin "Psiko-sosyal yardım servisi" kenar başlıklı 12. maddesinin birinci fıkrasında; psiko-sosyal yardım servisinin, personel ve hükümlülerin ruh ve beden sağlığı ve bütünlüğüne ilişkin koruyucu, geliştirici programları araştıran, uygulayan ve gerektiğinde tedavi sürecine katılarak psikolojik destek ve müdahalede bulunan, ayrıca hükümlülerin bireysel özelliklerini, yaşam koşullarını ve suç işleme nedenlerini belirleyerek bireysel gelişmelerine yardımcı olan, kurum yaşamına uyumlarını ve toplumsal yaşama uyumlaşmalarını sağlayan ve bireyin yeniden suç işlemesini engelleyecek önlemleri alan ve bu amaçla gerektiğinde kurum en üst amirinin bilgisi dahilinde, aileler ve sosyal çevreyle görüşme yapan servis olduğu, psiko-sosyal yardım servisinde, psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog ve çocuk gelişimi uzmanının görev yapacağı; ikinci fıkrasında, bu servisin, iyileştirme programları kapsamında spor alanları, çok amaçlı salon, kütüphane ve iş atölyelerinden yararlanma, meslek edinme kursları gibi faaliyetlere katılabilecek durumdaki hükümlüler ile kurumun iç hizmetlerinde çalıştırılacak hükümlüleri belirleyerek idare ve gözlem kuruluna sunma görevi bulunduğu hükümlerine yer verildiği malûmlardır.

V- A) Ceza İnfaz Kurumlarına giren her hükümlü ve tutukluya, psikolog ve sosyal çalışmacılar tarafından Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi (BİSİS) kapsamında Araştırma Değerlendirme Formu (ARDEF) doldurulmaktadır. ARDEF'ten çıkan sonuçlar doğrultusunda hükümlü ve tutuklular ihtiyaçlarına uygun bireysel müdahale ya da grup çalışmalarına yönlendirilmektedir.

B) Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların kuruma kabul edildiği andan salıverilme sürecine kadar risk-ihtiyaç-uygunluk modeli doğrultusunda değerlendirilmesi ve ruh sağlığı hizmetlerinin etkin kanıta dayalı standart uygulamaları içermesine ilişkin olarak Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından, Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Müdahale Programı (YARDM) geliştirilmiştir. YARDM programı kapsamında geliştirilen Ruhsal Sorunlara Bireysel Müdahale Uygulama Rehberi ile ilgili ceza infaz kurumlarında görevli uzmanlara yönelik eğitimler düzenlenmiş ve ceza infaz kurumlarında en sık karşılaşılan ruhsal ve davranışsal sorunlara yönelik bireysel müdahale programı ile ilgili bilgiler aktarılmıştır.

Uygulama Rehberinde yer alan "İntihar ve kendine zarar verme davranışına yönelik bireysel müdahale" kapsamında, bu davranışların belirtileri, bu düşünce ve davranışa sahip kişilerle ilgili dikkat edilmesi gereken noktalar ile bu kişilerin sevk ve izlemi, psiko-sosyal servisin yapacağı kısa ve ileri müdahale konularında müdahale basamakları açıklanmış, tüm ceza infaz kurumu müdürlerine bu konularda eğitim verilmiştir.

C) Değerlendirme Profil Araçları ve Rehabilitasyon Programları (DEPAR) kapsamında "Yüksek Etkili Suçları İşlemiş Hükümlülere Yönelik İntiharın Önlenmesi Müdahale Programı" geliştirilmiştir. Bu program ile, intihar riski olduğu tespit edilen uzun süreli hapis cezası alan hükümlülerin intihar düşünceleri ve girişimlerine müdahale edebilmek ile onları yeniden hayata bağlamak amaçlanmıştır.

Ç) Tüm ülkelerde, ceza infaz kurumlarında intihar ve kendine zarar verme davranışı toplumdaki normal popülasyona göre daha sık yaşanmaktadır. Tekrarlayıcı bir davranış olan kendine zarar verme, kişinin vücudunun belirli bölümlerine zarar vermesi olarak karakterize edilmekte, birçok ruhsal bozuklukla birlikte görülebilmektedir. Bu nedenle, anlık iyileşmeler olsa bile ceza infaz kurumlarında uzun süre izlem yapılmakta ve uzun vadeli önlemler alınmaktadır. Ayrıca intihar ve kendine zarar verme davranışı, ceza infaz kurumu personeli için de travmatik bir etki oluşturmakta, bu konuda personelin desteklenmesi yönünde çalışmalar yürütülmektedir.

T.C.
ADALET BAKANLIğI
Mevzuat Genel M¼d¼rl¼đ¼

Anılan programlar, psiko-sosyal yardım servisi tarafından y¼r¼t¼len destek çalışmaları ve kurumsal yaklaşım kapsamında kendine zarar verme ve intihar riski bulunan h¼k¼ml¼ ve tutuklular ile ilgili t¼m kurum m¼d¼rl¼rine verilen eğitimlere ve alınan tedbirlere rağmen kişinin tekrar tekrar intihar ve kendine zarar verme davranışı sergilemesi durumunda kurumca gerekli adli ve idari s¼reler başlatılmaktadır.

D) H¼k¼ml¼ ve tutukluların iyileştirilmesine y¼nelik kurumlarda psiko-sosyal yardım servisi tarafından; ¼fke Kontrol¼ Programı, Sigara Alkol ve Madde Bağımlılığı Programı, Salıverilme ¼ncesi Mahkum Gelişimi Programı, ¼nce D¼ř¼n Programı, ¼zel G¼zetim ve Denetim Programı, İntihar ve Kendine Zarar Verme Davranışı Risk Y¼netimine Y¼nelik Personelde Farkındalık Programı y¼r¼t¼lmektedir.

İntihar ve Kendine Zarar Verme Davranışı Risk Y¼netimine Y¼nelik Personelde Farkındalık Programı kapsamında kurum m¼d¼rl¼ri başkanlığında psikolog, sosyal çalışmacı, ¼đretmen, sağlık memuru, infaz koruma baş memuru ve ilgili infaz koruma memurunun yer aldığı vaka değerlendirme toplantıları aracılığıyla h¼k¼ml¼ ve tutukluların risk değerlendirme formları incelenerek risk taşıyan kişilere y¼nelik bakım ve g¼zetim planları yapılmakta, g¼zlem çalışmaları y¼r¼t¼lmektedir. Ek olarak intihar ve intihar girişimi vakaları y¼ksek g¼r¼len kurumların personeline y¼nelik, Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel M¼d¼rl¼đ¼ İyileştirme ve Toplum Kazandırma Daire Başkanlığında g¼rev yapan psikolog ve sosyal çalışmacılar tarafından "İntiharın ¼nlenmesi Eğitim Programı" uzaktan eğitim yoluyla d¼zenlenmektedir.

VI- Kayseri Cumhuriyet Başsavcılığıyla yapılan yazışmaya verilen 05/12/2024 tarihli cevapta;

A) Soru ¼nergesinde adı geçen h¼k¼mz¼l¼n¼n Kayseri 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda barındırıldığı, çeşitli rahatsızlıkları nedeniyle Kurum hekimi tarafından muayene edildiği gibi gerektiğinde B¼nyan Devlet Hastanesi, Kayseri Őehir Hastanesi, Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi ile Erciyes ¼niversitesi Tıp Fak¼ltesi Hastanesinin farklı polikliniklerinde muayene, tetkik ve tedavisinin yapıldığı, reçete edilen ilaçların kendisine teslim edildiği,

B) Adı geçenin farklı tarihlerde nakil talebinde bulunduğu, talep edilen ceza infaz kurumlarının kapasitesinin uygun olmaması nedeniyle nakil taleplerinin karşılanamadığı, engellilik durumuyla ilgili olarak yapmış olduğu nakil talebinin ise ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettirebileceği ve R tipi ceza infaz kurumunda kalmasına gerek olmadığına dair hastane raporu nedeniyle reddedildiği,

C) Adı geçenin h¼crede barındırıldığı iddialarının gerçeği yansıtmadığı,

) Kurumda t¼m iş ve işlemlerin mevzuat h¼k¼mlerine uygun olarak y¼r¼t¼ld¼đ¼,

Bildirilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Yılmaz TUNÇ
Bakan

